

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

Charakteristika vyučovacího předmětu – 2. stupeň

Výchova k občanství se vyučuje jako vzdělávací obor, který spolu s dějepisem tvoří vzdělávací oblast Člověk a společnost.

Ve vyšších ročnících navazuje předmět Společenské vědy.

Vzdělávací obor Výchova k občanství se zaměřuje na orientaci žáka v realitě a jeho začleňování do společnosti a sociálních vztahů. Umožňuje mu sebepoznání a pochopení jednání druhých v různých životních situacích.

Obor přináší informace z ostatních vzdělávacích oborů a předmětů, zpracovává je, vyhodnocuje a dále s nimi pracuje. Je úzce spjatý zejména s dějepisem (historické události, pojmy a souvislosti), zeměpisem (důležité oblasti, různé kultury), přírodopisem (životní prostředí), biologií (stavba lidského těla), fyzikou, chemií, cizími jazyky, informačními a komunikačními technologiemi.

Časové a organizační vymezení:

Obor Výchova k občanství se vyučuje:

v 6. - 8. ročníku 1 hodinu týdně

v 9. ročníku 2 hodiny týdně.

Žák je v tomto oboru veden k tomu, aby zejména:

- užíval občanských práv a povinností v reálných situacích
- sbíral informace k vybraným tématům z nejrůznějších zdrojů
- diskutoval nad aktuálními tématy a problémy
- pozoroval reakce, chování a jednání lidí v různých situacích
- čerpal poučení z toho, co si druzí lidé myslí, co říkají, co dělají
- získal přehled o svém možném budoucím pracovním zařazení
- rozvíjel své myšlení, logické a kritické usuzování

Předmětem prolínají průřezová témata:

Člověk a společnost:

Multikulturní výchova – mezilidské vztahy, vztahy mezi žáky navzájem a mezi žáky a učiteli, kořeny civilizací, etnické skupiny, postavení menšin, rovnocennost, kulturní diference, rasismus, diskriminace, předsudky ve společnosti, vlastní identita.

Osobnostní a sociální výchova – vztahy a soužití ve společnosti, kolektivní činnosti, pomoc druhému člověku, sebepoznávání, seberegulace, komunikace, rozvoj morálních vlastností.

Výchova demokratického občana – lidská solidarita, občanská společnost, lidská práva, respektování kulturních, etnických a jiných odlišností, politický a hospodářský život.

Environmentální výchova – lidské aktivity a problémy na Zemi, prostředí a zdraví, základní podmínky života na Zemi, ochrana vodních zdrojů, ekosystémy, ohrožení života, ochrana ovzduší, globální problémy.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – soužití v rámci celé Evropy, sociální a kulturní odlišnosti, informace napříč zeměmi a práce s nimi, evropské souvislosti, mezinárodní organizace.

Mediální výchova – mediální komunikace a práce s médii, ověřování informací, analýza textů, prezentace.

Člověk a svět práce:

Osobnostní a sociální výchova – kooperativní dovednosti, schopnost seberegulace, psychohygiena, sebepoznávání.

Environmentální výchova – lidské aktivity a proměny životního prostředí.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

Žáci

- vyhledávají a třídí informace dle zadaných kritérií
- chápou smysl a cíl učení
- seznamují se s obecně používanými znaky, termíny a symboly vzdělávacích oborů zeměpis, dějepis, informační a komunikační technologie, výchova k občanství a dávají je do vzájemných souvislostí

Učitel

- zařazuje metody, při kterých docházejí k poznatkům a závěrům žáci sami
- zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů a způsobů řešení
- zadává úkoly s využitím informačních a komunikačních technologií
- vede žáky k aplikaci znalostí v ostatních vyučovacích předmětech a v reálném životě
- organizuje dramatizace situací souvisejících s aktuálně probíranými tématy

Kompetence k řešení problémů

Žáci

- vnímají nejrůznější společenské problémy a sledují jejich vývoj
- při řešení problémů objevují souvislosti s jinými vzdělávacími obory a předměty
- svá řešení posuzují z různých společenských aspektů, hledají různé varianty řešení

Učitel

- pracuje s neznalostí a nevědomostí žáka jako s příležitostí, jak rozšiřovat žákův okruh vědomostí
- vede žáky k ověřování informací a sám pomáhá prakticky ověřovat správnost řešení problému

Kompetence komunikativní

Žáci

- komunikují na odpovídající úrovni
- učí se souvisle a výstižně formulovat své myšlenky
- učí se kultivovanému ústnímu i písemnému projevu
- vytvářejí hypotézy

Učitel

- vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky, podle potřeby pomáhá žákům

Kompetence sociální a personální

Žáci

- souvisle a výstižně formulují své názory na společenské dění
- spolupracují ve skupině
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu
- učí se věcně argumentovat a sebekontrolu
- chápou potřebu vyslechnout odlišný názor a zabývat se jím
- ovládají a řídí své jednání a chování, aby dosáhli pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Učitel

- zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat
- vyžaduje dodržování pravidel slušného chování

Kompetence občanské

Žáci

- přijímají společenské normy a zákony, respektují názory ostatních
- poznávají naše kulturní tradice a historické dědictví a díky tomu pocítují potřebu je chránit
- respektují přesvědčení druhých lidí a váží si jejich vnitřních hodnot

Učitel

- vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
- umožňuje, aby žáci na základě jasných kritérií hodnotili svoji činnost nebo její výsledky
- zajímá se, jak vyhovuje žákům jeho způsob výuky

Kompetence pracovní

Žáci

- nacházejí způsoby, jak využívat znalostí získaných ve škole i mimo ni pro svůj další rozvoj
- orientují se v základních aktivitách, které jsou potřebné pro uskutečnění podnikatelského záměru a jeho realizaci
- chápou cíl a riziko podnikání
- rozvíjí své myšlení a nachází nová řešení
- využívají znalostí a zkušeností pro volbu své profesní orientace

Učitel

- požaduje dodržování dohodnuté kvality a termínů
- vede žáky k ověřování výsledků a informací

Výchova k občanství - prima

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata a mezipředmětové vztahy
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupracuje ve skupině a přebírá odpovědnost za společné úkoly, činnosti či práce - chová se šetrně ke kulturním památkám a přírodním objektům 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umí se orientovat v kalendáři, zná letopočty - umí vysvětlit původ a způsoby dodržování svátků - uvádí příklady pořekadel a přísloví - vysvětlí význam harmonických vztahů mezi členy rodiny (vzájemná pomoc, důvěra) pro zdravý vývoj dítěte - orientuje se v příbuzenských vztazích - rozpozná možné příčiny rodinných problémů a uvede vhodné způsoby řešení - popíše, do kterých důležitých oblastí rodina směřuje své výdaje - dokáže se rozhodnout, jak vhodně naložit se svým kapesným a s uspořenými penězi - vysvětlí pojem národa z hlediska své přináležitosti k českému národu a českému státu - vysvětlí význam symbolů našeho státu a uvede příklady příležitostí, při kterých se používají - uvede příklady památných míst obce a regionu - vysvětlí, k jakým událostem či osobnostem se vážou - rozlišuje vhodné a nevhodné způsoby využívání volného času 	<p>Rok v jeho proměnách a slavnostech</p> <ul style="list-style-type: none"> - kalendář, letopočty svátky - přísloví a pořekadla <p>Rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> - postavení jedince v rodině, lidská práva role členů rodiny - funkce a vývoj rodiny - vztahy v rodině, rodinné problémy - úplná a neúplná rodina - náhradní rodinná péče - hospodaření rodiny <p>Domov</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojem domov - prostředí domova - bydliště a jeho okolí - státní správa – obecní zřízení (zastupitelstvo, úřad - vlast (státní symboly) <p>Škola</p> <ul style="list-style-type: none"> - komunikace a její pravidla - systém školství, školní řád a pravidla - volný čas - první pomoc 	<p>Průřezová témata:</p> <p>ENV – životní prostředí v místě bydliště i ve světě, globální problémy</p> <p>MKV - rasy, národy a národnosti, tradice, zvyky</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <p>zeměpis: život v regionech, tradice, zvyky, planeta Země</p> <p>dějepis: významné události a jejich data z historie ČR</p> <p>cizí jazyky</p> <p>český jazyk a literatura: pověsti (Praotec Čech...), významné osobnosti česky psané literatury, Bible a její odkaz</p> <p>přírodopis</p> <p>chemie – drogová závislost</p>

Výchova k občanství – sekunda

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy
Žák:	Žák:		
<ul style="list-style-type: none"> - uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace - řeší případné konflikty nebo neshody s druhými lidmi nenásilným způsobem - rozpozná netolerantní, rasistické a xenofóbní projevy v chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám a k projevům nesnášlivosti - zhodnotí a na příkladech uvede význam solidarity mezi lidmi a přínos spolupráce mezi lidmi 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje vlivy, které působí na formování jeho osobnosti - rozlišuje sociální skupiny a uvědomuje si jejich působení na člověka - dokáže posoudit správné a nesprávné chování v mezilidských vztazích - je schopen pochopit odpovědnost člověka za vlastní zdraví i zdraví druhých - volí vhodné prostředky komunikace ve styku s ostatními lidmi - osvojené poznatky dokáže aplikovat v konkrétních životních situacích - pochopí význam rodiny pro život člověka - porovnává variabilitu vztahů v rodině - uvědomuje si své možnosti v přispívání ke spokojenosti rodiny a domova 	<p><u>Život mezi lidmi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - člověk a společnost - v jakých skupinách žijeme - pravidla a normy chování - komunikace - rodina 	<p>OSV – komunikační schopnosti MKV VDO</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zeměpis - dějepis - biologie

<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje duchovní a hmotné projevy kultury - vyjmenuje základní kulturní tradice, svátky a slavnosti, časově je dokáže zařadit - uplatňuje základní pravidla společenského chování - objasní potřebu ochrany kulturních památek, zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování - uvede příklady mezinárodní spolupráce v oblasti kultury 	<ul style="list-style-type: none"> - objasní význam kultury pro člověka - rozlišuje druhy kultury, snaží se poznávat jiné kultury - vlastními slovy posuzuje a zdůvodňuje správný postoj ke kulturním památkám, přírod. bohatství a kulturnímu dědictví, rozlišuje projevy vandalismu - vyjmenuje základní kulturní tradice a časově je zařadí - aplikuje základní pravidla společenského styku - uplatňuje vhodné způsoby chování - respektuje náboženské přesvědčení druhého člověka - aktivně se seznámí s nabídkou jemu blízkých kulturních institucí a informuje ostatní spolužáky 	<p><u>Člověk a kultura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kultura, kulturní instituce, masová kultura - umění a krása kolem nás - víra a náboženství - kulturní vzorce chování - přírodní a kulturní bohatství - kulturní dědictví 	<p>OSV MKV MV VDO</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dějepis - zeměpis - cizí jazyky - matematika
<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje základní biologické potřeby a potřeby sociální - objasní nutnost ochrany majetku a zásady s tím spojené uplatňuje v praxi 	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí funkce peněz - je schopen rozlišit druhy majetku, uvádí příklady - orientuje se ve způsobech nabývání majetku - objasňuje pojmy životní úroveň, životní styl - chápe význam rozpočtu pro dobré hospodaření s majetkem a penězi 	<p><u>Majetek v životě člověka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - potřeby člověka - majetek a vlastnictví - peníze, význam a funkce peněz - vlastníci majetku - rozpočet a hospodaření s majetkem - ekonomika domácnosti a rodinný rozpočet 	<p>OSV VDO ENV MV</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - matematika - zeměpis - cizí jazyky

<ul style="list-style-type: none"> - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu - vysvětlí význam voleb v demokratické společnosti a úlohu občana ve volbách 	<ul style="list-style-type: none"> - popíše a vyjmenuje znaky státu, vysvětlí formy státu - objasní výhody demokratického státu pro život občanů v tomto státě - je schopen rozlišit a vysvětlit jednotlivé složky státní moci v ČR 	<p><u>Člověk a společnost</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - stát, formy státu - řízení společnosti - demokracie - volby a veřejný život 	<p>OSV VDO MV</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dějepis - zeměpis - cizí jazyky
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí význam mezinárodní spolupráce - popíše význam začlenění ČR do EU - projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, v případě potřeby poskytne adekvátní pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem globalizace - je schopen posoudit její klady a zápory - vlastními slovy dokáže vysvětlit význam začlenění ČR do EU - popíše svůj postoj k národnostním menšinám - projevuje své odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, při mimořádných událostech - vysvětlí význam dodržování osobní kázně 	<p><u>Svět kolem nás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s ostatními zeměmi - tolerance k menšinám - nadnárodní společenství - OCHČMU 	<p>OSV VDO MKV MV</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zeměpis - dějepis - cizí jazyky - chemie - fyzika
<ul style="list-style-type: none"> - přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí - dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování 	<ul style="list-style-type: none"> - pochopí význam lidské solidarity - pomůže druhému člověku, když bude pomoc potřebovat - pochopí nutnost dodržování mravních zásad v životě člověka - přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni - respektuje práva ostatních vyjádřit vlastní názor - uvede příklady protiprávního jednání - vyjmenuje základní práva dětí 	<p><u>Člověk a lidská práva</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rovnost a nerovnost lidí - svoboda a autorita - mravnost a morálka - lidská práva v dokumentech - ochrana lidských práv - dětská práva - ochrana zdraví - drogy 	<p>OSV VDO MKV MV ENV</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - chemie - biologie člověka - cizí jazyky - dějepis

Výchova k občanství - tercie

Očekávané výstupy: Žák:	Školní výstupy: Žák:	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> - učí se poznávat své city , seznamuje se největším komunikačním uměním lidstva, s empatií a učí se empatii používat - uvědomuje, že se naše jednání se skládá pozitivních i negativních citů - učí se přijímat životní odlišnost a styl svých kamarádů, poslze svých přátel - je schopen si racionálně odvodit, že k plnému a zralému vztahu chybí ještě zralost sociální – společností podmíněná zralost - učí se řešit konfliktní situace a přistupovat ke konfliktním lidem - umí analyzovat neadekvátní vyrovnávání se s životně náročnými situacemi jak u sebe, tak u ostatních - učí se přijmout kolektiv 	<ul style="list-style-type: none"> -charakterizuje kladné a záporné city na sobě a u svých spolužáků -uveče rozdíl mezi náladou, afektem a pokusí se analyzovat původce afektů a nálad - vysvětlí projekci citů ve vášně, jmenuje pozitivní a stinné stránky vášni - vysvětluje důležitost citů v životě člověka důležité -vyjadřuje se k hodnocení druhých lidí - získává návod, jak v praxi předcházet afektům a jak přistupovat k afektovaným lidem, učí se je asertivně odzbrojit - učí se budít v sobě pozitivní vášně a nevyhýbá se negativním a adrenalinovým vášním - učí se odůvodnit si dopad negativní vášně na svou psychiku a na celé okolí, nebojí se vyhledat odbornou pomoc (učitel, poradna, psycholog) a je schopen podstoupit alternativní programy -vysvětlí rozdíl mezi kamarádstvím a přátelstvím v oblasti citů - analyzuje přátelství osobností v dějinách - charakterní kamarádství a přátelství nám pomáhá překonávat citové překážky v prvních milostných vztazích - vysvětlí vlastní identitu - vysvětlí důležitost mít rád sám sebe - popisuje náročné životní situace- - v rámci svých sil a možností pomáhá řešit viditelné problémy svých spolužáků 	<p><u>ČLOVĚK A CITOVÝ ŽIVOT</u></p> <p><u>Role citů v našem životě</u> Nálady Afekty Vášně Poznávání svých citů Vnímání druhých lidí</p> <p><u>Citové vztahy</u> Kamarádství Přátelství Milostné vztahy</p> <p><u>Hledání sama sebe</u></p> <p>Vědomí vlastní totožnosti Projevy nedostatku sebevědomí Získání sebeúcty Žádoucí a nežádoucí přizpůsobení se</p> <p><u>Náročné životní situace</u> Frustrace Konflikt Příčiny konfliktů Konfliktní lidé Stres Rozdíly v reakcích na stres Vyrovnání se s náročnými situacemi</p>	<p>OSV – porozumění sobě samému, poznávání druhého člověka</p> <p>VDO- hodnocení chování druhých</p> <p>MV – vliv médií na život člověka</p> <p>MKV – rasismus</p> <p>Mezipředmětové vztahy: - biologie člověka/dospívání/ - dějepis</p>

<ul style="list-style-type: none"> - umí používat v praxi právní řád - srovnává rozdíly mezi zeměmi, kde mají lidé minimální práva a kde je zcela právo ve službách totalitní ideologie (komunismus, uzavřené náboženské společnosti, rozlišuje normy etické a právní a jejich důsledky) - uvědomuje si svou účast v právních vztazích 	<ul style="list-style-type: none"> - chápe nutnost existence práva a právního řádu ve společnosti - rozlišuje etické a právní normy - snaží se svými slovy popsat a vysvětlit pojem spravedlnost - rozlišuje právního zástupce státu a právního zástupce fyzické osoby /advokacie/ - prokáže znalost právních vztahů úměrných jeho věku - definuje právní ochranu v právním státě - rozlišuje občanské soudní řízení a řízení trestní - umí vysvětlit a odůvodnit beztrestnost a její okolnosti - vyjmenuje některé druhy trestných činů a trestů - dokáže odlišit trestné činy od přestupků - umí srovnat tresty a sankce, je schopen i porovnat, zda se trestná činnost vyplácí 	<p><u>ČLOVĚK A PRÁVO</u></p> <p><u>Právní vztahy</u> Mezilidské vztahy Morální a právní normy Právní řád Právní vědomí Spravedlnost</p> <p><u>Účastníci právních vztahů</u> Fyzické, právnické osoby a jejich právní subjektivita Způsobilost k právním úkonům Právní zastupování Zájmové organizace</p> <p><u>Právní řád</u> Význam pravidel vzájemného styku lidí Dodržování právního řádu a jeho uspořádání Sbírka zákonů České republiky Policie, státní zastupitelství Soudnictví Trestní řízení Trestné činy a přestupky Okolnosti vylučující trestnost</p>	<p>VDO- občanská společnost a škola</p> <ul style="list-style-type: none"> - občan, občanská společnost a stát <p>OSV</p> <p>Mezipředmětové vztahy: - dějepis /druhy trestů v tradičních společnostech a v současnosti/ - zeměpis /právní systém v okolních státech/</p>
<ul style="list-style-type: none"> - uvědomuje si, že jako občan státu má určitá práva i povinnosti - ví, že neznalost práva neomlouvá - chápe důležitost právního vědomí - objasňuje vlastnické právo a jeho význam - vybavuje si legální způsoby získávání majetku a odlišuje je od nelegálních - úměrně svému věku se orientuje ve smlouvách plynoucích z občanskoprávních vztahů 	<ul style="list-style-type: none"> - ví, jakým způsobem může člověk nabyt a pozbyt občanství - vyjmenuje nejčastější právní úkony, s nimiž se může ve svém věku setkat - charakterizuje pojem vlastnictví - specifikuje, co by měly smlouvy obsahovat - jmenuje výhody pojistných smluv - uvádí specifika spojená s pojištěním 	<p><u>ČLOVĚK A OBČANSKÝ ŽIVOT</u></p> <p><u>Člověk jako občan</u> Státní občanství Nabývání a pozbytí státního občanství Práva a povinnosti občana státu</p> <p><u>Občanské právo</u> Občanskoprávní vztahy Občanský zákoník</p> <p><u>Vlastnické právo</u> Předměty vlastnického práva Způsoby nabývání a pozbytí vlastnictví Spoluvlastnictví Dědění</p>	<p>VDO</p> <ul style="list-style-type: none"> - občanská společnost a škola - občan, občanská společnost a stát <p>OSV - mezilidské vztahy</p> <p>MKV- mezilidské vztahy - rasismus</p> <p>MV – práce s informacemi</p> <p>Mezipředmětové vztahy: - dějepis - matematika - cizí jazyky</p>

		<u>Smlouvy</u> Kupní smlouva Odpovědnost za vady Reklamace Smlouva o dílo <u>Pojištění a zdravotně sociální péče</u> Pojišťovací služby a druhy pojištění (všeobecné, zdravotní, nemocenské, důchodové, sociální)	- český jazyk /formální i obsahová stránka smluv/
- porovnává patriarchální a matriarchální model rodiny (výhody a nevýhody) - umí sociologicky srovnat rodinu v tradiční kultuře a dnes - popisuje funkční a nefunkční rodinu - zkoumá na sobě znaky určité sociální zralosti - učí se na bližším poznání svých přátel a známých vnímat syndrom rozvodu manželství u partnerů a dětí - učí se přijmout jedince z rozvrácených nebo již neexistujících rodin jako sobě rovné	- objasní význam manželství pro rodinu - vyjmenuje důvody bránící uzavření manželství - umí si odůvodnit výhody manželství před volným soužitím - jmenuje svá práva a povinnosti v rodině - uvědomuje si své místo v rodině, svoji důležitost v rodině- uvádí nejčastější příčiny rozpadu manželství - charakterizuje důsledky rozpadu manželství a jejich dopad na psychiku partnerů, dětí a okolí - přemýšlí, jak rozvodům předcházet - specifikuje druhy náhradní rodinné výchovy - jmenuje nejčastější způsoby a důvody zanedbávání péče o dítě - zná instituce, které se touto problematikou zabývají	<u>ČLOVĚK A RODINNÝ ŽIVOT</u> <u>Rodina v užším a širším slova smyslu</u> Rodinná práva a povinnosti Význam manželství a rodiny Příbuzenství a rodina <u>Manželství</u> Vznik a zánik manželství Okolnosti vylučující uzavření manželství Práva a povinnosti manželů <u>Rodičovství</u> Rodičovská odpovědnost Zastupování dětí a správa jejich majetku Vyživovací povinnosti mezi rodiči a dětmi, dětmi a rodiči <u>Rozvod manželství</u> Zdroje sporů Nezralé rodičovství Právní následky rozvodu Otázka bydlení a vypořádání společného jmění Vliv rozvodu na nezletilé i zletilé děti <u>Náhradní rodinná výchova</u> Druhy náhradní výchovy (osvojení, poručenství, pěstounská péče, ústavní výchova)	OSV – komunikace a mezilidské vztahy MKV – kulturní diference - etnický původ - multikulturalita - rasismus Mezipředmětové vztahy: - dějepis - zeměpis - cizí jazyky

		<u>Dítě pod ochranou státu</u> Pomoc státu při řešení rodinných problémů, výchovná a poradenská péče o rodinu Soudní pomoc rodině Pravomoci státních orgánů Určování rodičovství	
- vyhodnocuje teoretické a praktické předpoklady pro volbu povolání - připravuje se na vstup do světa práce a na trh práce - uvědomuje si význam práce jako důležitého prostředku pro spokojený život rodiny - chápe práci jako součást své existence a jako možnost sebeutváření - orientuje se v pracovněprávních vztazích úměrně svému věku - rozumí pracovní smlouvě, kterou uzavírá jako brigádník se svým zaměstnavatelem	- jmenuje možnosti, kterými lze získat různou kvalifikaci potřebnou pro určité povolání - popisuje základní způsoby, jakými stát umožňuje jedinci podnikat - charakterizuje trh práce - přináší informace o nabídce pracovních míst ve svém okolí - jmenuje způsoby, jak odolávat depresím v případě nezaměstnanosti - jmenuje podmínky uzavírání pracovní smlouvy - uvádí důvody pro skončení pracovního poměru objasňuje pojem pracovní proces a uvádí vše, co s ním souvisí - uvádí příklady, jak se zaměstnavatel stará o své zaměstnance - uvádí povinnosti plynoucí pro zaměstnance i zaměstnavatele z uzavřené pracovní smlouvy, zejména pracovní podmínky žen a mladistvých - vlastními slovy popisuje, jak je postaráno o osoby se změněnou pracovní schopností	<u>ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE</u> <u>Příprava na pracovní uplatnění</u> Vztah člověka k jeho práci Volba povolání Kvalifikace Práce jako záliba <u>Ekonomický faktor práce</u> Trh práce – nabídka a poptávka Úřady práce Rekvalifikace <u>Zákoník práce a pracovní poměr</u> Pracovní smlouva Změna pracovního poměru Výpověď Okamžité zrušení pracovního poměru <u>Pracovní proces</u> Pracovní podmínky Pracovní kázeň Pracovní doba Dovolená na zotavenou Odměna za práci <u>Péče o zaměstnance</u> Bezpečnost práce Pracovní podmínky žen a mladistvých Osoby se změněnou pracovní schopností	OSV- lidské vztahy, komunikace - sebepoznání MKV – mezilidské vztahy na pracovišti - komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin ENV – lidské aktivity a životní prostředí MV – vliv médií na volbu povolání VMEGS Mezipředmětové vztahy: - dějepis - zeměpis - matematiky - cizí jazyky - biologie člověka - chemie

Výchova k občanství - kvarta

Očekávané výstupy:	Školní výstupy :	<u>Učivo</u>	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy
Žák:	Žák:		
<ul style="list-style-type: none"> - uvědomí si nutnost vzniku státu - pochopí význam státu pro občana - dokáže popsat jednotlivé typy a formy států - orientuje se v základních lidských právech 	<ul style="list-style-type: none"> - popíše formy a typy státu - objasní principy fungování demokratického státu a jeho výhody - rozliší a porovná úkoly jednotlivých složek státní moci - vyjmenuje státní symboly a vysvětlí jejich funkci - prokáže znalost základních lidských práv a svobod člověka - uvede příklady orgánů, které se podílejí na správě obce, kraje a státu - vysvětlí smysl voleb do zastupitelstev - uvede možnosti občana ovlivňovat dění ve své obci a ve státě 	<p><u>Stát, právo a občan</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podmínky vzniku státu - znaky a funkce státu - typy a formy státu, dělba státní moci - státní symboly - politika a politické strany - občan a jeho role v demokratické společnosti, podíl občana na státní správě - principy demokracie, demokratický stát, politický pluralismus - lidská práva, postavení etnických skupin a kultur ve společnosti - národnostní menšiny v ČR a Evropě 	<p>VDO – občan, občanská společnost, stát, právo</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy participace občanů v politickém životě <p>OSV – komunikační schopnosti</p> <p>MKV – princip sociálního smíru</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dějepis - zeměpis - cizí jazyky
<ul style="list-style-type: none"> - pochopí principy tržního hospodářství - dodržuje zásady hospodárnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - objasní principy fungování trhu – nabídka, poptávka, zisk, cenová politika - vyjmenuje základní formy podnikání - vysvětlí funkci peněz, uvede příklady různých forem placení - rozlišuje jednotlivé druhy daní - na příkladech vysvětlí systém sociálních dávek 	<p><u>Stát a hospodářství</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - trh a tržní hospodářství - formy podnikání - hospodářská politika státu - státní rozpočet, peníze - daně a sociální politika státu 	<p>MV</p> <p>OSV - rozvoj komunikačních schopností</p> <p>MKV</p> <p>ENV</p> <p>Člověk a svět práce</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - matematika - dějepis

<ul style="list-style-type: none"> - posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy - využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání 	<ul style="list-style-type: none"> - popíše pracovní činnosti vybraných profesí - konkretizuje možnosti, jak získat informace o volbě povolání, využije poradenské služby pro výběr vhodného povolání - posoudí své schopnosti pro výběr povolání a v modelových situacích prokáže schopnosti prezentovat svoji osobu při vstupu na trh - dokáže sestavit pracovní smlouvu, vyhledává v zákoníku práce předpisy týkající se pracovního poměru - zajímá se o problémy nezaměstnanosti a způsoby jejich řešení 	<p><u>Člověk a svět práce</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - trh práce - volba profesní orientace, možnosti vzdělávání - sebepoznávání, osobní zájmy a životní cíle, zkušenosti a neúspěchy, osobní vlastnosti, schopnosti, sebehodnocení - vlivy na volbu profesní orientace - pracovní příležitosti v obci, regionu; psaní životopisu, přijímací pohovory - informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi, úřady práce, poradenské služby - politika zaměstnanosti, problémy nezaměstnanosti 	<p>OSV – sebepoznání, sebehodnocení</p> <p>MKV – komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin</p> <p>ENV</p> <p>MV – vliv médií na volbu povolání</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dějepis - zeměpis - matematika - český jazyk /životopis/ - cizí jazyky /angličtina, němčina/ - chemie - biologie
--	---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí význam mezinárodní spolupráce - zná významné mezinárodní organizace a společenství - uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj názor a popíše i možné důsledky pro život lidstva 	<ul style="list-style-type: none"> - uvede některé mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, posoudí význam a výhody spolupráce s nimi - na příkladech objasní úlohu OSN a NATO při zajišťování kolektivní bezpečnosti - popíše vliv členství ČR v EU na každodenní život občanů, jejich práva; průběžně sleduje informace o změnách vyplývajících pro ČR ze vstupu do EU - uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory - uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání 	<p><u>Mezinárodní vztahy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - potřeba mezinárodní spolupráce, význam této spolupráce - evropská integrace – podstata a význam, výhody a nevýhody EU - práva občanů v EU - mezinárodní spolupráce v rámci RE, NATO, OSN - globalizace, její příčiny, projevy, klady a zápory - významné globální problémy v Evropě a ve světě - terorismus, příčiny a projevy; mezinárodní terorismus 	<p>MKV</p> <p>OSV</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – jsme Evropané</p> <p>ENV – vliv globalizace na životní prostředí</p> <p>Mezipředmětové vztahy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cizí jazyky - zeměpis - dějepis - chemie - biologie - fyzika - literatura
---	--	--	---